

Asia: Lausuntopyyntö (KESELY/3252/2024), YVA-ohjelma, Katajan tuulivoimahanke (Kinnula)
(KESELY/3252/2024)

Keski-Suomen ELY-keskus
kirjaamo.keski-suomi@ely-keskus.fi

Lausunto

1 Johdanto

UPM Wind West Oy suunnittelee 9–13 voimalan Katajan tuulivoimahanketta Kinnulaan Kivijärven kunnan rajalle. Hankealueen pinta-ala on n. 2780 ha ja voimaloiden kokonaiskorkeus on 300 m. Sähkön siirron osalta tarkkaillaan yhteyttä Elenian ja Fingridin sähköasemille nykyisen hankealueen itäpuolella kulkevan voimajohtolinjan vieressä.

2 Lausunto

Pyydettyä lausuntonaan Luonnonvarakeskus esittää seuraavan.

Lausunnossaan Luke keskittyy Metsästyslaissa (28.6.1993/615) 5 §
(13.7.2018/555) lueteltuihin riistolajeihin.

Hankealueelle suunnitellaan tehtäväksi mm. kanalintujen soidinpaikkaselvitys, muuttolintuselvitykset, pesimälinnustoselvitys, metsäpeura- ja suurpetoselvitys, Natura-arviointi.

Hankealueen ympärillä on (n. 10 km säteellä) kuusi Natura-aluetta. Lähimmät ovat Silppolanraivio-Aittosuo-lehto (1,9 km) ja Salamajärvi (2,2 km). Luke huomauttaa, että hankkeen vaikutuksia arvioidessa on tärkeää huomioida, että yhtenäiset häiriöttömät luontoalueet ovat tärkeitä ihmistoimintaa karttaville lajeille kuten suurpedot. Natura2000-alueiden läheisyyteen sijoittuvassa tuulivoimarakentamisessa on kiinnitettävä erityistä huomiota sellaisiin herkkiin lajeihin, joiden tilankäyttö on laajaa ja/tai joiden laadukkaista elinympäristöistä on Suomessa puute.

Linnustokartoitusten osalta Luke huomauttaa, että kanalinnuilla on voimakkaat vuosien väliset vaihtelut kannansuuruudessa, joten laskentojen toteuttaminen vain yhtenä vuonna saattaa antaa väärän kuvan alueen merkityksestä lisääntymisympäristönä (etenkin jos kannat ovat alhaiset). Yhden vuoden aineisto on altis satunnaisvaihtelulle. Tällöin tulosten tulkinnessa ja johtopäätöksissä on syytä olla varovainen ja tämä epävarmuus tulisi huomioida tulevaisuuden vaikutusten arvioinneissa.

Metsäpeuran osalta Luke toteaa, että hanke on osa koko läntisen Suomen ja Suomenselän populaation kattavaa luontokatoa (myös toiminnallista luontokatoa), joka muodostuu kaikista niistä rakenteista ja niiden häiriövyöhykkeistä, joita suunnitellaan kattavasti koko Suomenselän metsäpeuran populaation alueelle poronhoitoalueelta Pirkanmaalle asti. Luke näkee, että nykyiset laaja-alaiset rakentamisten suunnitelmat ovat vakava riski koko EU:n ainoalle fennicus-alalajin populaatiolle yhdessä muiden muutosvoimien kanssa.

Luke samalla näkee, että nykyisen puhtaan siirtymän toteutus ja biodiversiteettitavoitteet ovat osin keskenään ristiriitaisia, koska tuulivoimaa on rakennettu, rakenteilla ja suunnitteilla koko metsäpeuralla tärkeiden Natura2000-suojelualueverkoston välittömään läheisyyteen koko sen läntiselle levinneisyydelle. Eri tavoitteiden yhteensovittamista tarvitaan nykyistä enemmän yli hanke- tai hallinnollisten rajojen kuten myös tuulivoimarakentamista (ja muun maankäyttöä) ohjaavan lainsäädännön kehittämistä, jossa minimoitaisiin haittoja jo ennakolta järkevällä laajamittaisella suunnittelulla.

Kuten ohjelmassa todetaan, niin Katajan tuulivoimahanke on osa laajempaa tuulivoimarakentamista EU:n tärkeimmällä metsäpeurapopulaation lisääntymisalueella eli Salamajärven kansallispuiston ja sen viereisillä Natura2000-alueilla ja niiden läheisyydessä. Tätä ydinaluetta ympäröi lähes yhtenäinen vyöhyke tuulivoimaa ja niiden häiriöalueita. Tällä hetkellä on rakennettu tai rakenteilla isoja ja merkittäviä tuulivoiman tuotantoalueita, joista Halsuan Honkakangas ja Lestijärvi ovat merkittävimmät. Myös useita hankkeita on vireillä aivan Katajan hankealueen läheisyydessä, kuten Volkkilankangas, Pekanräme ja Vehkaneva.

Luke näkee samalla tavalla kuin ohjelmassa on esitetty, että YVA:ssa tulee kiinnittää erityistä huomiota hankkeiden yhteisvaikutuksiin (myös muun lajiston osalta kuin metsäpeuran) ja arvioida, että mikä on Katajan hankkeen vaikutukset kokonaiskestävyyden näkökulmasta, jos kaikki ympärillä olevat hankkeet toteutuvat. Katajan hanke itsessään ei ole suuri ja sen etäisyys metsäpeuralle tärkeästä Salamajärven kansallispuistosta on suositusten mukainen, mutta osana laajaa tuulivoimakokonaisuutta hanke muodostaa natura2000-suositusten huomioon ottaen huolimatta riskin merkittäville vaikutuksille, jos muut läheiset hankkeet toteutuvat niin kuin kunkin yksittäisen hankkeen osalta on suunniteltu. Lisäksi Katajan alueella tiedetään Luken omien seurantojen perusteella olevan suhteellisen vahva peurakanta, mihin vaikuttaa Salamajärven alueen läheisyys. Tärkeää on huomioda, että Salamajärven alue ei yksin todennäköisesti pysty kuitenkaan ylläpitämään riittävän elinvoimaista metsäpeurakantaa.

Katajan alueen metsäpeurakannan arviointiin Luke suosittelee käytettäväksi Luken portaalista vapaasti saatavilla olevien aineistojen käyttöä. Ne luovat pohjan arvioinnille. Lisäksi ohjelman mukaan tehdään maastoinventointeja jälkilaskennoilla ja viidellä riistakameralla. Luke huomauttaa, että lumen aikana tehdyt jälkilaskennat voivat tuottaa virhearvion, jos laskennat suoritetaan silloin kun metsäpeurat ovat talvehtimisalueilla. Katajan alue ja koko Keski-Pohjanmaan, Keski-Suomen, Pohjois-Pohjanmaan metsäpeura-alueen peurat ovat lumisena aikana pääosin talvehtimisalueillaan pääosin Etelä-Pohjanmaalla. Joten lumijälkilaskennat kannattaa suorittaa heti alkutalvesta ensilumien aikana. Toisaalta myös silloin on mahdollisuus merkittävään virhearvioon, koska jo marras-joulukuun aikana ko. alueen metsäpeuroista pääosa on jo todennäköisesti siirtynyt kerääntymis- ja talvehtimisalueilleen.

Riistakameroiden käytön osalta Luke muistuttaa niiden luvanvaraisuudesta. Lisäksi riistakameroiden käyttöön liittyy henkilösuojaan liittyvää lainsäädäntöä, jos on riskinä, että kuviin joutuu henkilöitä. Luke myös suosittelee, että viiden riistakameran sijaan käytettäisiin huomattavasti suurempaa riistakameraverkostoa, jolla minimoitaisiin epävarmuuksia.

Hankealueesta on jo jonkin verran panta-aineistoa, joten alue on myös osana lisääntymisaluetta. Hyviä riistakameran paikkoja ovat mm. Lehtomäen reunan turvemaat (esim. Mäkilammet) ja hakkuuaukot. Riistakameroiden kyky ”otostaa” on rajallinen, joten niitä tulisi olla riittävästi ja niiden tulisi olla toiminnassa muutamia kuukausia, jotta tavallisesti harvalukuisia kesäisiä vaatimia sattuisi otokseen.

Luke myös muistuttaa, että jonkin hankealueen peurakanta voi olla alhainen mm. suurpetokannan vuoksi. Joten Luke toivoo, että myös em. normaali peto-saalis-yhteisön luonnollinen dynamiikka huomioitaisiin tulevassa selostuksessa. Suurpetokanta on kasvussa ja metsäpeura on suurpetojen normaalia saalista, mutta rakennetuissa elinympäristöissä suurpetojen metsäpeuraa rajoittava vaikutus voi muodostua normaalia hankalammaksi hallita.

3 Lausunnon tiivistelmä

Luke korostaa laaja-alaisen suunnittelun tarvetta ja eri tavoitteiden (puhtaan siirtymän ja biodiversiteetin) yhteensovittamista. Katajan hanke yksin ei välttämättä ole merkittävä, mutta osana laajaa tuulivoimasuunnittelun vyöhykettä siitä voi kohdistua vakava riski EU:n ainoalle fennicus-alalajin populaatiolle yhdessä muiden muutosvoimien kanssa. Tuulivoiman laaja rakentaminen Salamajärven ympärillä lisää pirstoutumista ja riskejä lajeille, jotka ovat häiriöherkkiä ja joiden elinalueet ovat laajoja. Metsäpeura- ja petoselvityksiä varten suositellaan Luken aineistojen hyödyntämistä, laajempaa riistakameraverkostoa ja huolellista ajoitusta lumijälkilaskentoihin.

Sirpa Thessler

Johtaja, Luonnonvarat

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 18.11.2025 klo 17:35:32.

Lausunnon valmistelija(t):

Saara Kattainen

Antti Paasivaara

Liitteet:

Tiedoksi: